

УДК 330.341.1:331.101.262:37.014.5

Ю. В. Єсаулов,
аспірант, Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-6492-9054>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.9.369

НЕПЕРЕРВНА ІННОВАЦІЙНА ОСВІТА ЯК ФАКТОР РОЗШИРЕНОГО ВІДТВОРЕННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Y. Yesaulov,
Postgraduate student, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, Ukraine

LIFELONG INNOVATIVE EDUCATION AS A FACTOR IN THE EXPANDED REPRODUCTION OF
HUMAN CAPITAL IN THE KNOWLEDGE ECONOMY

У статті обґрунтовано економічний зміст неперервної інноваційної освіти як інвестиційного чинника формування й розширеного відтворення людського капіталу в умовах економіки знань та відбудови України. Систематизовано теоретичні підходи до трактування людського капіталу й уточнено логіку переходу від людського потенціалу до людського та інтелектуального капіталу як економічних форм акумуляції знань, компетентностей і продуктивних навичок. Доведено, що неперервна інноваційна освіта підвищує продуктивність праці та створення доданої вартості через регулярне оновлення компетентностей, поширення інновацій і цифровізацію навчання дорослих. Запропоновано концептуальну модель циклу розширеного відтворення людського капіталу: освіта — кваліфікація — продуктивність — ВВП/додана вартість — доходи — нові інвестиції в освіту, яка дозволяє інтегрувати освітню політику у стратегічне планування структурної трансформації економіки. Визначено ключові інституційні та управлінські розриви розвитку неперервної освіти в Україні (узгодженість із потребами ринку праці, стимулювання участі дорослих, розвиток кваліфікацій, координація держави й роботодавців) та обґрунтовано напрями їх подолання з урахуванням стратегічних документів людського розвитку і розвитку вищої освіти. Практичне значення результатів полягає у формуванні аналітичних підходів до стратегічного планування неперервної інноваційної освіти як ресурсу відбудови економіки України.

The article substantiates the economic content of lifelong innovative education as an investment factor in the formation and expanded reproduction of human capital under the conditions of the knowledge economy and Ukraine's recovery. The methodological basis combines systemic and institutional approaches, an analysis of the regulatory and policy guidelines of the state, and logical-structural modelling of the links between education, productivity, and value added. Theoretical approaches to the interpretation of human capital are systematized, and the transition logic from human potential to human and intellectual capital is clarified as economic forms of accumulating knowledge, competences, and productive skills. It is shown that in a knowledge economy the key resource is an employee's ability to continuously update competences, while the returns on educational investment are realized through higher labour productivity and greater value added. It is

proved that lifelong innovative education reinforces these effects by integrating lifelong learning, the competence-based approach, the interaction of education with science and business, and digital formats of adult learning. A conceptual model of the expanded reproduction cycle of human capital is proposed: education — qualification — productivity — GDP/value added — income — new investments in education, which enables the integration of education policy into strategic planning for structural transformation of the economy. The key institutional and governance gaps in the development of lifelong education in Ukraine are identified (alignment with labour market needs, incentives for adult participation, development of qualifications, coordination between the state and employers), and directions for overcoming them are substantiated with regard to strategic documents on human development and higher education development. The practical significance of the results lies in developing analytical approaches to strategic planning of lifelong innovative education as a resource for Ukraine's economic recovery and for strengthening intellectual and innovative capacity.

Ключові слова: неперервна інноваційна освіта; навчання впродовж життя; розширене відтворення; людський капітал; економіка знань; інвестиції в освіту; стратегічне планування; освіта дорослих; ключові компетентності; ринок праці.

Key words: continuous innovative education; lifelong learning; expanded reproduction; human capital; knowledge economy; investment in education; strategic planning; adult education; key competences; labour market.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Перехід до економіки знань, у якій конкурентоспроможність визначається здатністю суспільства створювати, поширювати й комерціалізувати знання, актуалізує переосмислення ролі освіти як економічного інституту відтворення людського капіталу. Для України ця проблематика загострюється умовами відбудови, коли відновлення виробничого потенціалу поєднується зі структурною трансформацією на користь інноваційних і наукоємних видів діяльності та з потребою у швидкому відновленні якості робочої сили, управлінських компетентностей і підприємницьких навичок. За цих умов неперервна інноваційна освіта набуває значення не лише соціальної гарантії, а й механізму економічного розвитку, що забезпечує розширене відтворення людського капіталу, тобто його кількісне й якісне відновлення з випереджальним приростом компетентностей та продуктивності. Наукова проблема полягає в недостатній інтеграції неперервної освіти в механізми економічного розвитку й стратегічного планування, що проявляється у фрагментарності інституційних рішень, слабкій узгодженості освітніх програм із потребами ринку праці та обмеженості інструментів оцінювання економічної віддачі інвестицій у навчання дорослих.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Наукові праці відображають методичні підходи до оцінювання людського капіталу та інституційні засади розвитку неперервної освіти. У монографії Н.Ю. Брюховецької та Л.В. Іваненко запропоновано інструмен-

тарій оцінювання людського капіталу й доданої вартості, що дозволяє розглядати інвестиції у навчання як чинник економічної результативності та зіставляти витрати на розвиток компетентностей із досягнутим ефектом [1, с. 67—86]. С.А. Жуков, В.В. Зеліч і С.Ю. Сойма розкривають механізм формування людського капіталу, акцентуючи на інвестиційній природі освітніх витрат, кумулятивності їх нагромадження та потребі стратегічного бачення розвитку людського капіталу в Україні [2]. Концептуальні засади освіти дорослих, інституційні умови, організаційні моделі й практики навчання впродовж життя систематизовано у працях Л.Б. Лук'янової, що формує підґрунтя для визначення інструментів реалізації принципу навчання впродовж життя у національній політиці [3]. О.І. Локшина інтерпретує європейську рамку ключових компетентностей як орієнтир модернізації освітніх політик і гармонізації результатів навчання з потребами економіки знань, що є важливим для зіставлення українських підходів із практиками ЄС та обґрунтування компетентнісної основи неперервної інноваційної освіти [4]. Ушенко Н.В. досліджує комплексний вплив цифровізації на розвиток вищої освіти та трансферу знань, та зазначає, що активізація цього процесу детермінується сукупністю соціально-економічних умов [5]. Такий підхід є важливим для осмислення неперервної інноваційної освіти як чинника розширеного відтворення людського капіталу, оскільки цифрове освітнє середовище розширює можливості безперервного оновлення компетентностей і посилює взаємодію освіти, науки та практики. Нормативна база України визначає правові засади функціонування системи вищої освіти [6], роль Національної рамки кваліфікацій як інструменту узгодження результатів навчання з вимогами ринку праці [7], а також стратегічні орієнтири модернізації

освітніх інститутів у межах Стратегії розвитку вищої освіти на 2022—2032 роки [8]. Стратегія людського розвитку та план заходів її реалізації формалізують державні пріоритети розвитку людського капіталу, підкреслюючи значення освіти й навичок для конкурентоспроможності та створюючи основу для включення неперервної освіти до системи стратегічного планування [9; 10]. Л.К. Семів і Р.А. Семів доводять, що вища освіта впливає на формування людського капіталу в умовах переходу до економіки знань через зростання продуктивності та інноваційної спроможності [11]. Аналітичний звіт Світового банку узагальнює міжнародний досвід "освіти впродовж життя" як відповіді на виклики глобальної економіки знань і потребу постійного оновлення компетентностей протягом трудового життя [12]. Водночас у сукупності зазначених джерел недостатньо розкрито економічний механізм інтеграції неперервної інноваційної освіти в цикл розширеного відтворення людського капіталу в умовах відбудови України та інструментарій стратегічного планування, що поєднує правові рамки, компетентнісні стандарти й оцінювання віддачі освітніх інвестицій.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета дослідження полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні неперервної інноваційної освіти як інвестиційного детермінанта розширеного відтворення людського капіталу в економіці знань та визначенні стратегічних пріоритетів її планування для повоєнної відбудови України. Для досягнення поставленої мети було визначено такі завдання: уточнити понятійний апарат дослідження; визначити вплив освіти на продуктивність і додану вартість; розробити інституційно-управлінські засади інтеграції освітнього сектору в систему державного стратегічного планування.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У класичній теорії людського капіталу, репрезентованій працями Теодора Шульца [13] та Гері Беккера [14], освіта й професійна підготовка розглядаються як інвестиції в людину, що підвищує майбутню продуктивність праці та забезпечує економічну віддачу через зростання доходів, конкурентоспроможності й здатності працівника до адаптації в умовах технологічних змін. Сучасне тлумачення людського капіталу в українській науковій традиції акцентує на його системній природі, де знання, навички, здоров'я та мотивація перетворюються на економічний ресурс лише за наявності інституцій, що забезпечують можливість застосування компетентностей у продуктивній діяльності, а також механізмів інвестування та оцінювання результативності таких інвестицій [1; 2].

В умовах економіки знань, де зростання визначається інноваціями, інтелектуальними ресурсами та швидкістю дифузії технологій, людський капітал набуває статусу стратегічного активу, а його безперервне оновлення стає базовою умовою конкурентних переваг на рівні підприємств і національної економіки [15, с. 287]. У цьому контексті неперервна інноваційна освіта розглядається як інституційно організована та соціально підтрима-

на система навчання впродовж життя, що забезпечує регулярне оновлення компетентностей і кваліфікацій через формальне, неформальне та інформальне навчання, спираючись на правові засади функціонування освіти та механізми визнання результатів навчання [6; 7; 8]. Концептуальні підходи до освіти дорослих підкреслюють, що саме доросла аудиторія формує ядро неперервної освіти, оскільки професійні траєкторії потребують повторюваних циклів підвищення кваліфікації, перенавчання і перепрофілювання, а ефективність системи визначається доступністю програм, їх гнучкістю та узгодженістю з потребами економіки [3]. Компетентнісний підхід, підкріплений європейською довідковою рамкою ключових компетентностей, задає економічно релевантні орієнтири результатів навчання, пов'язуючи їх із продуктивними навичками, підприємницькою спроможністю, цифровою грамотністю та здатністю до інновацій, тоді як Національна рамка кваліфікацій забезпечує формалізацію і порівнюваність таких результатів [4; 7]. Інноваційність неперервної освіти визначається не лише змістом програм, а й формами їх реалізації — цифровізацією освітніх сервісів, модульністю траєкторій та застосуванням технологій, що прискорюють оновлення компетентностей і знижують транзакційні витрати доступу до знань; ці характеристики відповідають логіці навчання впродовж життя, узагальненій у міжнародних аналітичних матеріалах [3; 12].

Економічний зміст неперервної інноваційної освіти як інвестиційного процесу розкривається через трансформацію витрат на навчання у приріст людського капіталу як накопичувального ресурсу; його ефект проявляється у підвищенні результативності праці, якості управлінських рішень і створенні доданої вартості, що зумовлює потребу методично коректного оцінювання віддачі освітніх інвестицій [2, с. 107]. Логіка розширеного відтворення людського капіталу полягає у формуванні стійкого циклу, коли інвестиції в освіту забезпечують зростання кваліфікації, далі — підвищення продуктивності та здатності генерувати додану вартість, а збільшення доходів створює ресурс для подальших інвестицій у розвиток компетентностей [1]. Кожна ланка циклу має економічну інтерпретацію: освіта посилює не лише професійні навички, а й здатність до навчання та інновацій; кваліфікація формує основу ефективного використання технологій; продуктивність проявляється у конкурентних перевагах [13, с. 287]; а ті, в свою чергу, впливають на формування доданої вартості та відповідно доходи забезпечують фінансову базу для зростання добробуту [11, с. 15] та реінвестування в людський капітал. Методично доцільно розглядати додану вартість як інтегральний показник реалізації людського капіталу, оскільки вона відображає результативність застосування знань у виробничих та управлінських процесах, а її аналіз у зв'язку з характеристиками людського капіталу підтримує обґрунтовані рішення щодо пріоритетів інвестування в освіту [1].

У процесі відбудови економіки України особливо значення набуває її розвиток на інтенсивній основі, за якої відновлення виробництва та інфраструктури поєднується зі структурною модернізацією, утвердженням економіки знань і прискореним розвитком людського капіталу. За цих умов неперервна інноваційна освіта стає

важливим механізмом підготовки кадрів, оновлення компетентностей і забезпечення інноваційного спрямування економічного зростання, що корелює з державними пріоритетами людського розвитку [9; 10]. Стратегічне планування у сфері неперервної освіти має базуватися на узгодженні цілей людського розвитку з цілями розвитку вищої освіти, адже саме університети та інші провайдери знань формують інституційне середовище підготовки і перепідготовки кадрів, а Стратегія розвитку вищої освіти визначає рамку модернізації інститутів і процедур забезпечення якості [8; 9]. Національна рамка кваліфікацій у цьому процесі виконує функцію спільної "мови" між освітою та ринком праці, забезпечуючи співвіднесення результатів навчання з рівнями кваліфікацій і підтримуючи прозорі траєкторії професійного розвитку, що є визначальним для трудової мобільності та відновлення продуктивної зайнятості [7]. Системна інтеграція освіти, науки та бізнесу розглядається як передумова перетворення знань на технологічні рішення і економічні результати, а освіта впродовж життя формує кадрову базу таких перетворень через розвиток дослідницьких, підприємницьких і цифрових компетентностей [12].

Для стратегічної діагностики інноваційності середовища можуть використовуватися міжнародні індикатори, зокрема Global Innovation Index, що відображають спроможність країни продукувати інновації та комерціалізувати знання; в аналітичному вимірі для України вони дозволяють виявляти напрями, де дефіцит компетентностей і слабкість інституцій стримують розвиток економіки знань. Водночас у національному контексті

фіксуються стратегічні розриви: дисбаланс між попитом на компетентності та пропозицією освітніх послуг, недостатня узгодженість кваліфікацій із потребами ринку праці й обмежена спроможність інституцій оперативно оновлювати зміст навчання, що потребує посилення ролі рамок кваліфікацій та інструментів забезпечення якості [7; 8; 11]. Проблемним залишається залучення дорослого населення до навчання: вітчизняні концептуальні підходи акцентують потребу розвитку інфраструктури, мотиваційних механізмів і різноманіття програм, а міжнародні узагальнення підкреслюють, що без розвиненої системи освіти дорослих економіка знань втрачає адаптивність до технологічних змін [3; 5]. Інституційна фрагментарність управління неперервною освітою та неоднорідність фінансових стимулів знижують ефективність інвестицій у людський капітал, тому стратегічне планування має забезпечувати узгодженість політик людського розвитку, освіти та ринку праці, а також запроваджувати моніторинг виконання пріоритетів, визначених у державних стратегічних документах [9; 10]. Як аналітико-прикладний пріоритет доцільно розвивати оцінювання економічної віддачі освітніх програм шляхом зіставлення витрат на розвиток компетентностей із показниками результативності та доданої вартості, що підвищує прозорість фінансових рішень і спрямовує ресурси на ті формати неперервної інноваційної освіти, які забезпечують найбільший внесок у продуктивність та відбудову економіки України [1; 2].

У табл. 1 систематизовано ключові напрями державної та інституційної політики, що забезпечують перетво-

Таблиця 1. Ключові напрями державної та інституційної політики розвитку неперервної освіти як механізму відтворення людського капіталу

№	Напрямок	Зміст	Мета, очікуваний результат
1	Прогноз потреб у навичках	Системне визначення компетентностей, затребуваних економікою (за галузями, регіонами, професійними групами) у коротко- та середньостроковій перспективі	Узгодження освітніх програм із поточним і прогнозованим попитом ринку праці; зменшення «кваліфікаційних розривів»
2	Стимули участі дорослих у навчанні	Економічні та організаційні інструменти мотивації: співфінансування/ваучери, податкові стимули для роботодавців, оплачувані навчальні відпустки, гнучкі формати (онлайн/змішані/вечірні), підтримка вразливих груп	Розширення участі дорослого населення у навчанні впродовж життя; підвищення адаптивності робочої сили
3	Мікрокваліфікації та визнання результатів навчання	Розвиток коротких програм для здобуття конкретних компетентностей із сертифікацією (мікрокваліфікації); зарахування результатів формального, неформального та інформального навчання в офіційних траєкторіях	Прискорення оновлення компетентностей; підвищення мобільності та прозорості кваліфікацій
4	Партнерство «державна – освіта – роботодавці»	Координація ролей: держава формує правила й стимули; заклади освіти розробляють програми; роботодавці формують запит і залучаються до практичної підготовки (дуальна освіта, стажування, спільні курси)	Підвищення практичної спрямованості підготовки та її відповідності вимогам зайнятості
5	Моніторинг якості та результативності	Регулярне вимірювання показників: якість навчання, завершувальність, працевлаштування та/або зростання доходів, задоволеність роботодавців, відповідність кваліфікаційним вимогам	Прозорість і підзвітність; коригування політик і програм на основі даних; підвищення ефективності інвестицій в освіту

Джерело: сформовано на основі [2; 3; 8; 9].

рення неперервної освіти на дієвий механізм відтворення людського капіталу в економіці знань.

Ключові напрями державної та інституційної політики розвитку неперервної освіти формують взаємодоповнювану систему управлінських рішень, у якій прогноз потреб у навичках задає цільові орієнтири для оновлення змісту навчання. Стимули участі дорослих і розвиток мікрокваліфікацій забезпечують масштабування та прискорення оновлення компетентностей, зменшуючи часові й фінансові бар'єри доступу до освіти. Партнерства "держава — освіта — роботодавці" підвищують відповідність програм вимогам ринку праці та посилюють практичну складову підготовки. Моніторинг якості та результативності виконує функцію зворотного зв'язку, що дає змогу коригувати політики на основі даних і підвищувати ефективність інвестицій в освіту. У сукупності ці інструменти створюють інституційні передумови для стійкого відтворення людського капіталу та підтримки структурної трансформації економіки України в процесі відбудови.

На рис. 1 подано концептуальну модель циклу розширеного відтворення людського капіталу з урахуванням неперервної інноваційної освіти та інституційних обмежень.

У моделі систематизовано причинно-наслідкові зв'язки між неперервною інноваційною освітою, формуванням компетентностей, зростанням продуктивності й інноваційності, створенням доданої вартості та механізмом реінвестування, що відображає логіку розширеного відтворення людського капіталу в умовах економіки знань.

Розроблену модель доцільно інтерпретувати як причинно-наслідковий ланцюг розширеного відтворення людського капіталу, у якому інвестиції в неперервну інноваційну освіту трансформуються в компетентності та кваліфікації, що підвищують продуктивність і інноваційність, забезпечуючи зростання ВВП/доданої вартості та формування доходів, частина яких реінвестується в освіту й інновації. Інституційно-управлінські розриви розглянуто як обмежувальні фактори (бар'єри), що знижують ефективність трансляції інвестицій у результати та потребують цільових політик подолання (прогноз потреб у навичках, стимули участі дорослих, розвиток кваліфікацій, партнерства "держава-освіта-роботодавці", моніторинг якості). Модель також дає змогу інтегрувати інституційно-управлінські розриви та напрями їх подолання у рамку стратегічного планування, посилюючи обґрунтування практичних рекомендацій для відбудови економіки України.

Рис. 1. Концептуальна модель циклу розширеного відтворення людського капіталу (з урахуванням неперервної інноваційної освіти та інституційних обмежень)

Джерело: розроблено автором.

Таким чином, неперервна інноваційна освіта виступає системним фактором розширеного відтворення людського капіталу в умовах економіки знань, а її інтеграція у стратегічне планування відбудови України має ґрунтуватися на компетентнісних орієнтирах, узгодженості кваліфікацій, інституційній координації та методичній оцінці результативності інвестицій у навчання [5; 7; 8; 1].

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Неперервна інноваційна освіта в економіці знань є інвестиційним чинником зростання, оскільки забезпечує приріст продуктивних компетентностей і створює передумови для підвищення доданої вартості як на макро-, так і на мікрорівні. Розширене відтворення людського капіталу реалізується за умови формування відтворюваного циклу "освіта — кваліфікація — продуктивність — доходи — реінвестування", а управлінські рішення в освітній сфері спираються на оцінювання результативності та економічної віддачі програм. У процесі відбудови України стратегічне планування неперервної освіти доцільно інтегрувати в пріоритети людського розвитку та механізми реалізації стратегічних документів, що підвищує узгодженість дій держави, освітніх інституцій і роботодавців. Нормативні засади вищої освіти та рамки кваліфікацій формують організаційний каркас узгодження результатів навчання з потребами ринку праці й підтримують прозорі траєкторії підвищення кваліфікації, що критично важливо для мобільності робочої сили та відновлення продуктивної зайнятості. Розвиток освіти дорослих і доступ до гнучких форматів навчання підсилюють адаптивність економіки до технологічних змін і прискорюють дифузії інновацій у логіці lifelong learning. Практичний акцент має зміщуватися до вимірюваних результатів: інституційної координації, підтримки компетентнісних стандартів, розвитку цифрових освітніх сервісів і процедур оцінювання ефективності інвестицій у людський капітал, зокрема через систему індикаторів виконання освітніх стратегій. Подальші дослідження доцільно спрямувати на поглиблення методик оцінювання внеску неперервної освіти у продуктивність і додану вартість, моделі фінансування навчання дорослих та інструменти взаємодії освіти, науки й бізнесу для потреб відбудови.

Література:

1. Брюховецька Н. Ю., Іваненко Л. В. Оцінювання людського капіталу та доданої вартості підприємств: теорія та практика: монографія. Київ: Інститут економіки промисловості НАН України, 2020. 184 с. URL: https://iie.org.ua/wp-content/uploads/2020/08/monohrafiya_briukhovetskaia_yvanenko_2020_compressed.pdf (дата звернення: 26.02.2026).
2. Жуков С. А., Зеліч В. В., Сойма С. Ю. Людський капітал в економічній системі сучасного суспільства: механізм формування, інвестиції та перспективи розвитку в Україні. Вісник економічної науки України. 2019. № 2 (37). С. 105—109. URL: <https://www.venu-journal.org/download/2019/2/18-Zhukov.pdf> (дата звернення: 26.02.2026).

3. Лук'янова Л. Освіта дорослих: сучасні стратегії і практики в Україні та зарубіжжі: монографія. Київ: ТОВ "Юрка Любченка", 2020. 340 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736567/1/monografiya_blok_31.03.21.pdf (дата звернення: 26.02.2026).

4. Локшина О. І. Європейська довідкова рамка ключових компетентностей для навчання впродовж життя (оновлена версія 2018): значення для освіти України. Український педагогічний журнал. 2019. № 3. С. 21—30. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718031> (дата звернення: 26.02.2026).

5. Ушенко Н. В. Соціально-економічні умови забезпечення розвитку трансферу знань у сфері вищої освіти в контексті цифрової трансформації. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2023. № 10. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-03-03>

6. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 26.02.2026).

7. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p> (дата звернення: 26.02.2026).

8. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-p> (дата звернення: 26.02.2026).

9. Про Стратегію людського розвитку: Указ Президента України від 02.06.2021 № 225/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021> (дата звернення: 26.02.2026).

10. Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії людського розвитку на 2021—2023 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.12.2021 № 1617-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1617-2021-p> (дата звернення: 26.02.2026).

11. Семів Л. К., Семів Р. А. Вплив вищої освіти на формування людського капіталу в умовах переходу до економіки знань. Регіональна економіка. 2009. № 1. С. 15—26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2009_1_4 (дата звернення: 26.02.2026).

12. World Bank. Lifelong Learning in the Global Knowledge Economy: Challenges for Developing Countries. Washington, DC, 2003. 131 p. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/528131468749957131/pdf/Lifelong-learning-in-the-global-knowledge-economy-challenges-for-developing-countries.pdf> (дата звернення: 26.02.2026).

13. Schultz T. W. Capital formation by education. Journal of Political Economy. 1960. Vol. 68, No. 6. P. 571—583. URL: <https://www.jstor.org/stable/1829945?utm>

14. Becker G. S. Human Capital: a theoretical and empirical analysis, with special reference to education. 2d ed. New York: National Bureau of Economic Research: distributed by Columbia University Press, 1975.

15. Kychko I., Parubets O., Kholodnytska A., Perminova V., Lytvyn S. Formation of managerial competencies of managers and their impact on the competitiveness of the firm and the labor market in Ukraine. Financial and

Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2021. № 4 (39). P. 284—293. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptop.v4i39.241317>

References:

1. Bryukhovetska, N.Yu. and Ivanenko, L.V. (2020), Otsiniuvannia liuds'koho kapitalu ta dodanoi vartosti pidpriemstv: teoriia ta praktyka [Evaluation of human capital and value added of enterprises: theory and practice], Institute of Industrial Economics of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine, available at: https://iie.org.ua/wp-content/uploads/2020/08/monohrafiya_briukhovetska_yvanenko_2020_compressed.pdf (Accessed 26 February 2026).
2. Zhukov, S.A., Zelich, V.V. and Soyma, S.Yu. (2019), "Human capital in the economic system of modern society: mechanism of formation, investments and development prospects in Ukraine", Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy, vol. 2 (37), pp. 105—109, available at: <https://www.venu-journal.org/download/2019/2/18-Zhukov.pdf> (Accessed 26 February 2026).
3. Lukianova, L.B. (2020), Osvita doroslykh: suchasni stratehii i praktyky v Ukraini ta zarubizhzi [Adult education: modern strategies and practices in Ukraine and abroad], TOV "Yurka Liubchenka", Kyiv, Ukraine, available at: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736567> (Accessed 26 February 2026).
4. Lokshyna, O.I. (2019), "European reference framework of key competences for lifelong learning (updated version 2018): significance for Ukrainian education", Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal, vol. 3, pp. 21—30, available at: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718031> (Accessed 26 February 2026).
5. Ushenko, N.V. (2023), "Socio-economic conditions for ensuring the development of knowledge transfer in the field of higher education in the context of digital transformation", Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: ekonomika ta upravlinnia, vol. 10, DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-03-03>
6. Verkhovna Rada of Ukraine (2014), Law of Ukraine "On Higher Education", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (Accessed 26 February 2026).
7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2011), Resolution "On Approval of the National Qualifications Framework", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-n> (Accessed 26 February 2026).
8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Order "On Approval of the Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022—2032", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-p> (Accessed 26 February 2026).
9. President of Ukraine (2021), Decree "On the Human Development Strategy", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021> (Accessed 26 February 2026).
10. Cabinet of Ministers of Ukraine (2021), Order "On Approval of the Action Plan for the Implementation of the Human Development Strategy for 2021—2023", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1617-2021-p> (Accessed 26 February 2026).
11. Semiv, L.K. and Semiv, R.A. (2009), "The impact of higher education on the formation of human capital in the transition to a knowledge economy", Rehionalna ekonomika, vol. 1, available at: https://ird.gov.ua/pe/re200901/re200901_015_SemivLK,SemivRA.pdf (Accessed 26 February 2026).
12. World Bank (2003), "Lifelong Learning in the Global Knowledge Economy: Challenges for Developing Countries", Washington, DC, available at: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/528131468749957131/pdf/Lifelong-learning-in-the-global-knowledge-economy-challenges-for-developing-countries.pdf> (Accessed 26 February 2026).
13. Schultz, T.W. (1960), "Capital formation by education", Journal of Political Economy, vol. 68, no. 6, pp. 571—583, available at: <https://www.jstor.org/stable/1829945>.
14. Becker, G.S. (1975), Human Capital: a theoretical and empirical analysis, with special reference to education, 2nd ed., National Bureau of Economic Research; distributed by Columbia University Press, New York, USA.
15. Kychko, I., Parubets, O., Kholodnytska, A., Perminova, V. and Lytvyn, S. (2021), "Formation of managerial competencies of managers and their impact on the competitiveness of the firm and the labor market in Ukraine", Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, vol. 4 (39), pp. 284—293, DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptop.v4i39.241317>

Отримано редакцією журналу / Received: 19.04.26

Прорецензовано / Revised: 29.04.26

Дата публікації / Published: 12.05.26

<https://nauka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663